

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Käsityön opintojen ja käsityön lukiodiplomin järjestäminen lukiossa

5.3.2026, webinaari

Tiia Hintsa, KM, opetuneuvos, Opetushallitus

Jaana Marttila, KM, käsityönopettaja, Tammerkosken lukio

Marjo Malinen, KM, käsityönopettaja, Ressun peruskoulu

Kati Immeli-Vänskä, FM, Helsingin verkkolukion koordinaattori,
lehtori Helsingin kaupunki

Tässä esityksessä

- Lukiodiplomiaineiden ja lukiodiplomin kehittämisen taustaa ja nykytilaa
- Käsityön opintojen ja käsityön lukiodiplomin järjestäminen lukiossa.
 - Tukimateriaali
 - Käsityön opintojen järjestäminen lukiossa verkko-opintoina.
 - Opiskelijan eteneminen kohti lukiodiplomiopintojaksoa

Kehittämisen tavoitteet 2022

Musiikin, kuvataiteen ja liikunnan lukiodiplomien järjestämisen velvoittavuus

Toimenpiteet muiden lukiodiplomien kehittämiseksi

Lukiodiplomijärjestelmän kehittäminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa

Lukiodiplomien suorittaminen yhdenvertaisemmaksi ja luotettavammaksi

Lukiodiplomien järjestäminen yhdenmukaisemmaksi

Digitaalisten ratkaisujen kehittäminen ja hyödyntäminen

Musiikin, kuvataiteen ja liikunnan lukiodiplomien hyödyntäminen opiskelijavalinnoissa

Mahdollisuuksien selvittäminen lukiodiplomin kytkemiseksi ylioppilastutkintoon

”Laadukas ja luotettava lukiodiplomi, Esitys lukiodiplomin kehittämissuunnitelmaksi 2023–2026”, Opetushallitus, 29.11.2022 (OPH-5219-2021) ”Toimeksianto: Lukiodiplomien kehittäminen”, Opetus- ja kulttuuriministeriö, 25.11.2021 (VN/2062/2020-OKM-214)

Toimenpide-ehdotusten pääpiirteitä 2022

- Lukiodiplomin tehtävänä on jatkossakin mahdollistaa opiskelijan osaamisen osoittaminen **ensisijaisesti niissä oppiaineissa, joilla ei ole koetta ylioppilastutkinnossa.**
- Lukiodiplomeja kehitetään siten, että niiden suorittamisen edellytyksiä edistetään ja niitä **järjestettäisiin nykyistä useammissa lukioissa erityisesti lukiodien yhteistyöhön panostamalla.**
- Lukiodiplomien muotoa ja rakennetta sekä järjestämisen ja suorittamisen käytäntöjä yhdenmukaistetaan.
- Kehittämistyöllä tähdätään nykyistä parempien **edellytysten luomiseen lukiodiplomien hyödyntämiselle** jatko-opinnoissa, etenkin korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa.
- Kehittämistyössä huomioidaan **digitaalisuuden hyödyntämisen mahdollisuudet** lukiodiplomien järjestämisessä, suorituksessa ja arvioinnissa.
- Kehittämistyössä otetaan huomioon lukiolainsäädännön mukaiset **yhteistyön ja koulutuksen hankkimisen mahdollisuudet**

Lukiodiplomin sisällöllinen kehittäminen 2022

- Lukiodiplomeille määritellään **rakenne ja osa-alueiden** tavoitteet yhteisesti, erityisesti kirjallisen osaamisen linjauksia tarkennetaan
- linjataan yhteiset **lähtökohdat ja periaatteet opetukselle ja ohjaukselle**, valvonnalle ja seurannalle sekä omalle ajankäytölle lukiodiplomin suorittamisessa
- tarkastellaan **laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista** osana lukiodiplomissa osoitettavaa osaamista
- huomioidaan **kansainvälisyyden, yrittäjyyden ja työelämän** näkökulmat lukiodiplomiaineiden oppimäärissä
- linjataan, miten lukiodiplomi on mahdollista suorittaa jatkossakin **osana laajempaa yhteistyöprojektia**
- tarkastellaan lukiodiplomien erillisten **tehtävien tarkoituksenmukaisuutta**

5

Kehittämistyön aikataulu ja eteneminen 2026-2027

Toimenpiteitä 2026

Muutosmääräyksen valmistelu lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2019

- yhteisten ja lukiodiplomikohtaisten linjausten päivittäminen, 6.23 Lukiodiplomit -luku
- musiikin, kuvataiteen ja liikunnan oppimääriä ei uudisteta: mahdolliset muutokset teknisiä, rajattuja ja välttämättömiksi arvioituja
- <https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/tutkinnon-toimeenpano/taito-ja-taideaineiden-ylioppilaskokeet>

Uusien lukiodiplomien kehittämistyö

- Sanataide, yrittäjyys sekä tiede ja teknologia
- Tavoitteet, keskeiset sisällöt, erilliset suoritusohjeet, toimeenpanon tuki ja tukimateriaalit

Nykyisten lukiodiplomien kehitys- ja päivitystyö

- lukiodiplomin päivitettyjen linjausten mukaisesti

”Jatkanut vuonna 2024 aloitettua lukiodiplomijärjestelmän sisällöllistä kehittämistä tarkentuvien toimenpiteiden mukaisesti ja jatkanut yhteistyötä taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden kehittämiseksi niiden valmistelusta vastaavan Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa.” (TUSO 2026)

2025

Ratkaisut lukiodiplomien linjausten ja arviointimenettelyn kehittämiseksi

Ratkaisut lukiodiplomitarjonnan kehittämiseksi ja työryhmien asettaminen

Lukiodiplomiaineiden pedagogiikan ja arvioinnin tukimateriaalit

Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin LOPS2019-tukimateriaalit

Kartoitus yhteistyöstä ja osaamisen tunnustamisesta lukiodiplomiopinnoissa

Yhteistyö Ylioppilastutkintolautakunnan ja muiden sidosryhmien kanssa

2026

LOPS2019-muutosmääräyksen valmistelu
(annetaan vuoden 2026 lopussa / 2027 alussa)

Nykyisten lukiodiplomien kehittäminen

Uusien lukiodiplomien kehittäminen

Lukiodiplomien suoritusohjeiden ja tukimateriaalien valmistelu

Kuulemiset ja lausuntopyynnöt

Seminaarit ja webinaarit

Yhteistyö Ylioppilastutkintolautakunnan ja sidosryhmien kanssa

2027

LOPS2019-muutosmääräyksen toimeenpanon ja lukiodiplomiohjeiden käyttöönoton tukeminen

Lukiodiplomien suoritusohjeiden ja tukimateriaalien julkaiseminen

Toimenpiteitä lukiodiplomiaineiden pedagogiikan kehittämiseksi ja opettajien valmiuksien vahvistamiseksi

Toimenpiteitä kuvataiteen, musiikin ja liikunnan pedagogiikan kehittämiseksi ja opettajien valmiuksien vahvistamiseksi

LOPS2019-muutosmääräyksen mukaiset opetussuunnitelmat käyttöön 1.8.2027

Lukiodiplomien kehittämistyön seurantasuunnitelman valmistelu

Yhteistyö Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa yo-kokeiden valmistelussa jatkuu

Rakenteen ja terminologian yhdenmukaistaminen

Lukiodiplomin osa-alueet:

Lukiodiplomityö + Portfolio + Essee

- Kolme osa-aluetta sisältyvät kaikkiin lukiodiplomeihin.
- Lukiodiplomien osa-alueiden rakenteissa voi olla eroja.

Lukiodiplomin laajuus

- Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen lukiodiplomi suoritetaan **kahden opintopisteen** laajuisen opintojakson aikana. (810/2018)
- Lukion opetussuunnitelmassa määritellään opintojaksot, **jotka voivat olla lukiodiplomin suorittamista edeltäviä lukio-opintoja.**
- **Lukiodiplomia edeltävien opintojen vähimmäislaajuus:** Lukiodiplomien suorittamisen pohjana ovat vähintään **kuuden opintopisteen** laajuiset lukiodiplomia edeltävät lukio-opinnot.

10

Rakenteen ja terminologian yhdenmukaistaminen

- **Lukiodiplomityön** käsite ja määritelmä sisällytetään lukiodiplomien LOPS2019-perustemääräykseen ja ohjeisiin.
- **Portfolion** käsite ja määritelmä sisällytetään lukiodiplomien LOPS2019-perustemääräykseen ja ohjeisiin.
 - Portfolion rakenne ja toteuttamistavat voivat vaihdella lukiodiplomikohtaisesti.
- **Esseen** määritelmä sisällytetään LOPS2019-perustemääräykseen ja ohjeisiin.
 - Lukiodiplomiin sisältyy essee, jossa opiskelija osoittaa lukiodiplomiaineen tuntemustaan. Esseessä opiskelija ¹¹kuvaa omakohtaista suhdettaan lukiodiplomin alaan ja osallisuuttaan sen ilmenemismuodoissa. Opiskelija tarkastelee myös erityisen osaamisensa ja harrastuneisuutensa yhteyttä lukiodiplomin alaan, sen eri muotoihin, kehitykseen ja ajankohtaisiin ilmiöihin.

Arvioinnin, palautteen ja ohjauksen linjaukset (yhtenäistäminen)

Arvioijat: lukiodiplomiaineen opettaja + toinen asiantuntija (perehdytetään tarvittaessa)

Molemmat arvioivat osa-alueet ja kokonaisuuden itsenäisesti

- Kumpikin arvioija arvioi itsenäisesti portfolion, lukiodiplomityön, esseen ja niiden muodostaman kokonaisuuden.
- Arvioija antaa arvosanan kullekin näistä osa-alueista arvosana-asteikolla 4–10.
- Arvioija tekee arviointinsa pohjalta esityksen lukiodiplomista annettavaksi arvosanaksi

Lopullinen arvosana: arvioijien arvosanojen keskiarvo

- Arvioijat voivat korottaa keskiarvon mukaan määräytynyttä lukiodiplomin arvosanaa, jos portfolio, lukiodiplomityö tai essee on arvioitu erityisen ansiokkaaksi.
- Erimielisyys: rehtori määrää kolmannen arvioijan → keskiarvo¹²
- Laaditaan arviointipöytäkirja.

Portfolion, lukiodiplomityön ja esseen painoarvot arvioinnissa kuvataan ohjeissa

Lukiodiplomin arvosana-asteikko 4–10

Käsityön opintojen ja käsityön lukiodiplomin järjestäminen lukiossa

Tukimateriaali

1.
osa tukimateriaalista
keskittyy
opetussuunnitelmaan
ja koulutuksen
järjestämiseen
Luvut 1-4

2. osa
tukimateriaalista
keskittyy
opintojaksojen
suunnitteluun ja
arviointiin
Luvut 5-8

<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/johdanto-lukiodiplomiaineiden-tukimateriaaleihin/kasityon-lukio-opintojen>

Käsityön tukimateriaalin

osa1

1. Lähtökohtia lukion käsityölle
2. Käsityön opetuksen yleisiä tavoitteita lukiossa
3. Käsityöopintojen järjestäminen lukiossa
4. Lähtökohtia oppimisen ja osaamisen arviointiin käsityössä

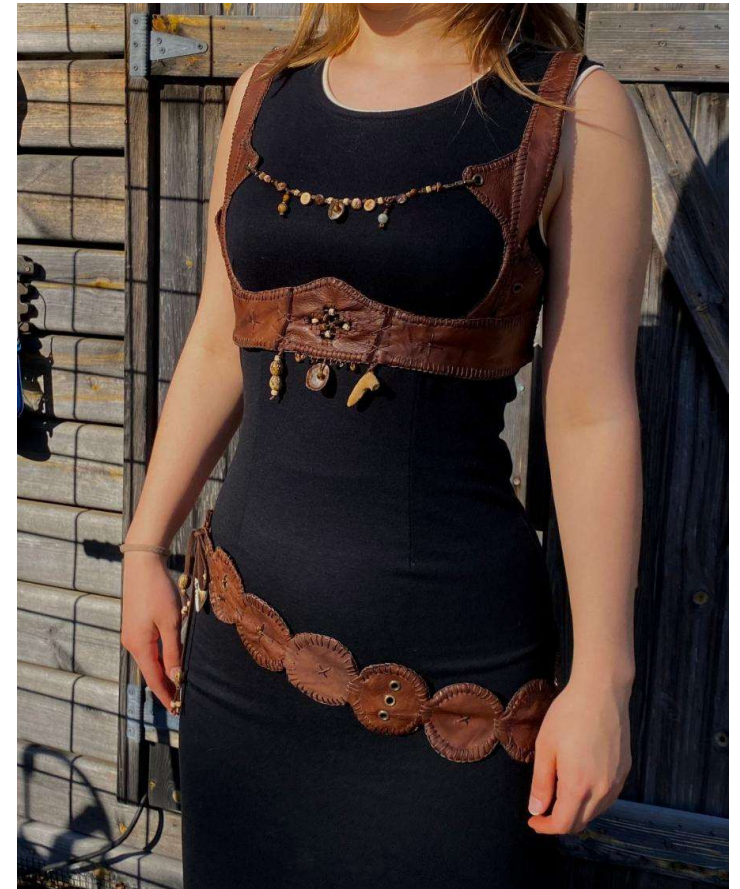
Esimerkki 1. Lukion käsityötä perusopetuksen oppimisympäristöissä (luku 3.6)

- Mitä vielä tarvitaan, kun on jo olemassa tilat, opettaja ja oppilaitokset?
- Onko perusopetuksessa sekä lukiossa sama opetuksen ja koulutuksen järjestäjä?
- Lukio lähellä ja opiskelijat tuttuja?
Markkinointi vuosiluokkien 7-9 aikana
- Opetussuunnitelman laatiminen ja kuvaukset opintojaksoista -> Tähän saa runsaasti apua tukimateriaalin 1. osasta.

☒	käsityön oppimisympäristö
☒	käsityön opettaja
☒	lukio ja perusopetuksen koulut lähekkäin
☐	käsityön opetussuunnitelma
☐	innostus

Esimerkki 2. Lukion käsityötä Taiteen perusopetuksen kanssa yhteistyössä (luku 3.6)

- Onko lukion lähellä käsityön ja muotoilun taiteen perusopetuksen opeptusta järjestävää oppilaitosta? Vuonna 2024 Suomessa järjestettiin 28 kunnassa lukioikäisten TPO:n opetusta.
- TPO järjestää opetuksen, tilat ja arvioi. Lukio tunnistaa ja tunnustaa opinnot osaksi lukiolaisen opintoja ja/tai lukiodiplomia edeltäviksi opinnoiksi.
- TPO –opinnot voivat olla opiskelijan opinnoissa esimerkiksi muissa opinnoissa tai niillä voidaan korvata lukion opetussuunnitelmaan kirjattu opintojakso.
- Maksuttomuus?

Esimerkki 3. Lukion käsityö ammatillisen oppilaitoksen kanssa yhteistyössä (luku 3.6)

- Ammatillisen koulutuksen perustutkintojen joukossa on paljon yhtymäkohtia lukioaikaisten käsityöopintojen kanssa ja yhteistyö on täten luontevaa.
- Toisen asteen opinnoissa opintojen suorittajat ovat kutakuinkin saman ikäisiä oppivelvollisuusopiskelijoita.
- Suomessa on monia ammatillisia oppilaitoksia ja lukioita, jotka sijaitsevat fyysisesti samoissa kiinteistöissä tai kampuksilla.
- Esim. SASKY koulutuskuntayhtymän oppilaitokset tekevät yhteistyötä teknisen työn työtapojen opintojen järjestämisessä. Ammatillisen koulutuksen opettajat toimivat lukion opettajina opintojaksoilla, jotka on varattu lukion opiskelijoille.

Esimerkki 4. Käsityötä verkko-opintoina tai itsenäisenä suorituksena lukiossa (luku 3.6)

- Lukiossa käsityötä voidaan opiskella myös verkko-opintoina, jos käsityön oppimis- ja työympäristöä tai opettajaresurssia ei ole saatavilla.
- Itsenäinen opintojaksojen suorittaminen on mahdollista, jos opintojaksoa ei saada muodostettua opiskelijoiden vähäisen määrän vuoksi. Opintojakson suorittamiseen tarvitaan vastuuopettajan tai rehtorin hyväksyntä ja suorituksen arviointi.
- Helsingin verkkolukiossa on lukuvuonna 2025-26 ollut mahdollista opiskella kaksi käsityön opintojaksoa:
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/11457321/lukio/poppiaine/32271047>

Opintojakson suoritusohjeet ja arviointi

Osio 1 Aloitus ja ideointi

Osio 2 Suunnittelu ja materiaalit

Osio 3 Valmistus

Osio 4 Portfolio ja arviointi

Käsityön kaupunkitasoinen tarjonta Helsingin kaupungin lukioissa
5.3.2026

Kati Immeli-Vänskä, Helsingin verkkolukion koordinaattori, lehtori
Marjo Malinen, käsityön koordinoiva opettaja, lehtori
Helsingin kaupunki

Helsingin verkkolukio - Helsingin kaupungin lukioiden yhteinen opintotarjonta

- Helsingin kaupungin suomenkielisiä lukioita on 12 ja ruotsinkielisiä kolme. Opiskelijoita noin 9 500.
- **Opiskelijat voivat valita opintoja oman koulun tarjonnan lisäksi yhteisen tarjonnan eli verkkolukion kautta.**
- Tarjolla lukuvuosittain lähes 400 opintojaksoa, joita 80 kaupungin opettajaa opettaa.
- Tarjonnan pääpaino on **verkko- ja etäopinnoissa**, mutta tarjolla on myös **kesä- ja lähiopintoja**.
- Yhteistyöopintoja Stadin ammattioppilaitoksen ja Helsingin työväenopiston kanssa (*Ristiinopiskelu*).
- Opiskelu mahdollista myös Stadin AO:n ja sopimuskoulujen opiskelijoille.

Helsinki

Tarjottimien nimet:

- 10. Kesäkuun lähiopetus
- 11. Elokuun etä- ja verkko-opinnot
- 12. Verkko-opinnot
- 13. Etä- ja lähiopinnot
- 14. Ristiinopiskelu -korkeakoulut, Stadin AO ja työväenopisto

Miksi yhteistä tarjontaa?

- Halutaan taata opiskelijoille yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella myös taito- ja taideaineita.
- Taito- ja taideaineiden opiskelu lisää opiskelijoiden hyvinvointia.

Mitä ollaan tehty?

- Uudet oppiaineet *kotitalous, käsityö, media, tanssi ja teatteri* lisättiin Helsingin kaupungin lukioden ja Helsingin aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmiin keväällä 2025.
- <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/11457321/lukio/oppiaine>

Lisätietoja: <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/verkkolukio/taito-ja-taideaineet-seka-muut-opinnot>

Valikko

ePERUSTEET
eGRUNDER

Lukiodiplomit (LD)

Opintojaksot

Kotitalouden lukiodiplomi (KOLD01)

Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD02)

Käsityön lukiodiplomi (KÄLD03)

Liikunnan lukiodiplomi (LILD04)

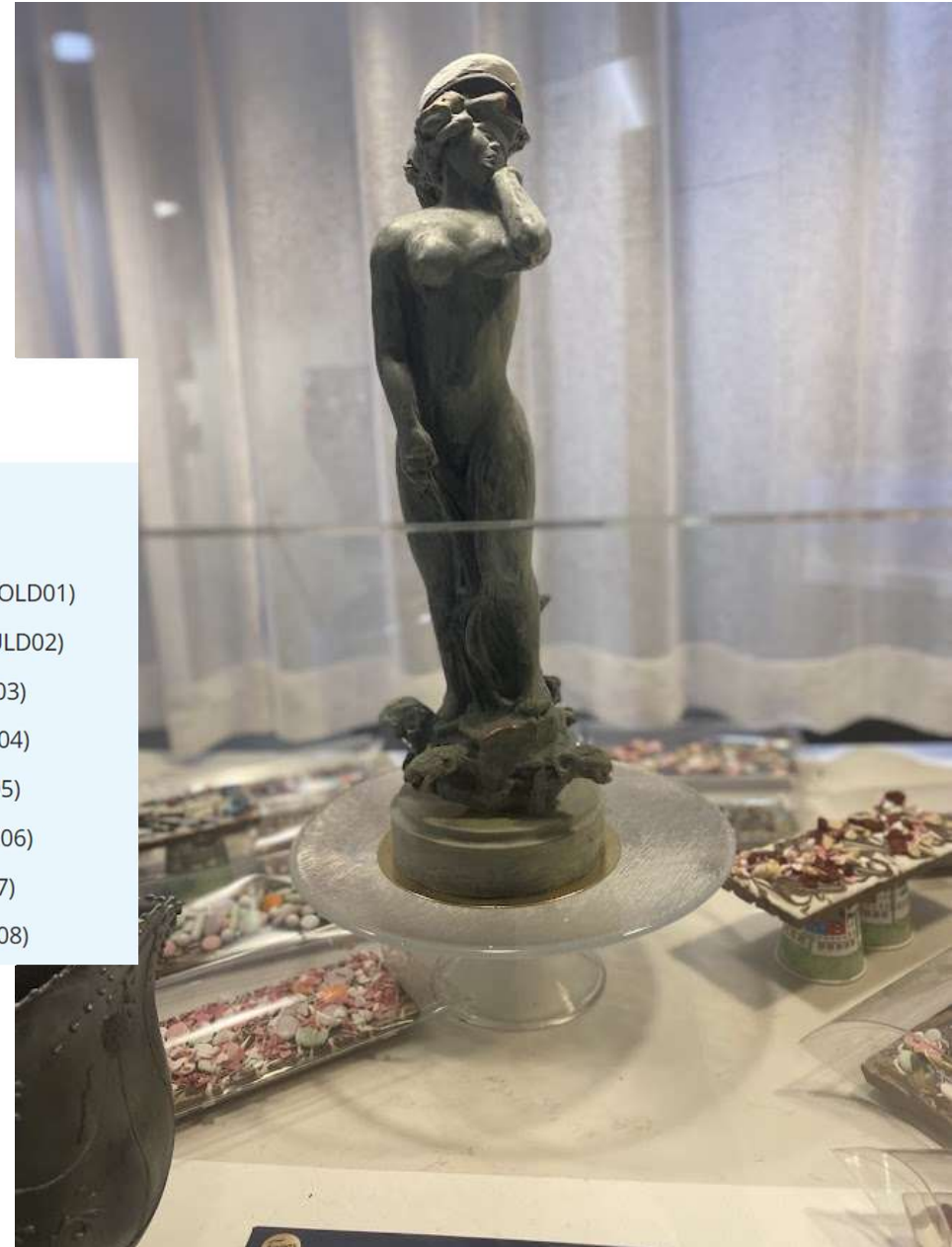
Median lukiodiplomi (MELD05)

Musiikin lukiodiplomi (MULD06)

Tanssin lukiodiplomi (TALD07)

Teatterin lukiodiplomi (TELD08)

Helsinki

Esimerkkejä yhteisestä tarjonnasta lv 2025-2026

- **Kotitalous**
 - KOT01 Kohti itsenäistä elämää
 - KOT02 Arjesta juhlaan
 - KOLD01 Kotitalouden lukiodiplomi
- **Käsityö**
 - KÄS01 Vanhasta uutta
 - KÄS02 Hyvinvointia käsitoilla –ilmaise ja vaikuta
- **Media**
 - MED01 Median maailma
- **Tanssi**
 - TAN01 Tanssi tutuksi
 - TAN03 Tanssi ja koreografia
- **Teatteri**
 - TEA01 Teatterin taika –teatteri tutuksi
 - TEA04 Projektiopintojakso (Drama boreale –konferenssin tuottaminen)
 - TELD08 Teatterin lukiodiplomi

Helsinki

Ristiinopiskelun mahdollisuudet osana käsityön opintojaksoja

- Tarjolla useita taito- ja taideaineiden kursseja Helsingin työväenopiston kautta.
- Suunnittelussa mukana lukioiden taito- ja taideaineiden vastuuopettajat.
- Myös Helsingin kaupungin ruotsinkielisillä lukiot ovat tehneet vahvaa yhteistyötä Arbiksen kanssa vuodesta 2024 erityisesti käsityön opetuksen osalta.
- Esimerkiksi käsityön lukiodiplomiopintojaksolle on ilmoittautunut kolme opiskelijaa keväällä 2026
- Lue lisää: Arbiskurser för gymnasiestuderande (<https://www.hel.fi/sv/fostran-och-utbildning/gymnasieutbildning/studier-i-gymnasiet/korsstudier/arbiskurser-for-gymnasiestuderande>)

Lisätietoa ja esittelyvideo ristiinopiskelun verkkosivuilla:

www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/ristiinopiskelu

Helsinki

Kesävaate (H262460), 21 t

Pellavahousut vai kevyt viskoosimekko? Minkälaisen vaateen sinä haluaisit?

Nyt kaivetaan vilpoiset, ihanat kesämateriaalit esille ja tehdään mukavia ja yksinkertaisia vaatteita kesään. Käymme läpi materiaaleja ja malleja, jotka sopivat lämpimiinkin säihin. Kaavoina käytämme kaavalehtien ja -kirjojen valmiskaavoja. Kaavat muokkaamme omien mittojen mukaisiksi. Käymme läpi joustamattoman materiaalin sauma- ja käännneratkaisut sekä yksinkertaisen vaateen työjärjestyksen. Opiskelijan täytyy varautua materiaalihankintoihin.

Aika: ti 14.4. klo 17-21, ti 21.-28.4. klo 17-20.15, ke 22.-29.4. klo 17-20.15

Paikka: Oulunkylätalo, tekstiililuokka, 2. krs

Lisätietoja: <https://ilmonet.fi/#!code=H262460> (huom. ilmoittautuminen puhelimitse, katso Wilma-tiedotteen ohjeet)

Lukiolainen: Opintopistesuositus 1 op. Opintojaksoehdotus: MOS04, KÄ03 tai osa KÄ02 -opintojaksoa, jonka lisäksi opintojaksoa on täydennettävä käsityöprosessia kuvaavalla portfolioilla. Lisätietoja saat vastuuopettaja Marjo Maliselta Wilman kautta.

Kesähattu Japanin henkeen (H262083), 20 t

Inspiroidutaan Japanista ja ommellaan lipallisia - ja lierihattuja kesään!

Opitaan erilaisten kesähattujen kaavarakenteita, tukeminen, vuorittaminen ja yksityiskohtien valmistusta, työjärjestyksiä ja päähineen ompelu kolmiulotteiseen muotoon. Valmistetaan sopivan kokoisia, mukavan mallisia ja yksilöllisiä lakkeja Japanin hengessä joko itselle tai lahjaksi. Kurssilla on käytössä malleja ja kaavoja. Opiskelijan täytyy varautua materiaalihankintoihin.

Aika: pe 27.3. klo 17.30 - 20.15 ja la-su 11.-12.4. klo 10.00 - 16.45

Paikka: Maunula-talo, monitoimiluokka Lisätietoja: <https://ilmonet.fi/#!code=H262083> (huom. ilmoittautuminen puhelimitse, katso Wilma-tiedotteen ohjeet)

Lukiolainen: Opintopistesuositus 1 op. Opintojaksoehdotus: MOS04, KÄ03 tai osa KÄ01 -tai KÄ02 -opintojaksoa, jonka lisäksi opintojaksoa on täydennettävä käsityöprosessia kuvaavalla portfolioilla. Lisätietoja saat vastuuopettaja Marjo Maliselta Wilman kautta.

Helmikorujen perusteet / Helmityö 1 (H261466), 24 t

Tule oppimaan helmikorujen valmistamisen perusteet. Luo yksilöllisiä koruja pienistä lasihelmistä. Kurssilla opit helmitöiden perustekniikoita ja -malleja sekä niiden varioimista oman näköiseksi koruksi.

Aika: pe 20.3., 10.4. ja 17.4. klo 17-20.15, la 11.4. ja 18.4. klo 10-15

Taito- ja taideaineiden vastuopettajat

- Verkkolukiolla toimii lv 2025-2026 viisi taito- ja taideaineiden vastuopettajaa:
 - Katja Hahl, tanssi (Sibelius-lukio)
 - Kati Leinonen, kotitalous (Helsingin luonnontiedelukio)
 - **Marjo Malinen, käsityö (Ressun peruskoulu)**
 - Helena Sorvali, media (Kallion lukio)
 - Annemari Untamala, teatteri (Kallion lukio)
- Tehtäviä mm.
 - Tukevat opinto-ohjaajia opiskelijoiden valinnoissa.
 - Avustavat muualla suoritettujen opintojen hyväksiluvussa.
 - Suunnittelevat opintotarjontaa yhteistyössä eri lukioden ja oppilaitosten kanssa.

Yhteystiedot

Kati Immeli-Vänskä

Helsingin verkkolukion koordinaattori
Lehtori
Helsingin kaupunki
kati.immeli-vanska@hel.fi

Marjo Malinen

Käsityön vastuopettaja
Lehtori
Helsingin kaupunki
marjo.malinen@edu.hel.fi

hel.fi/verkkolukio

Kuvat

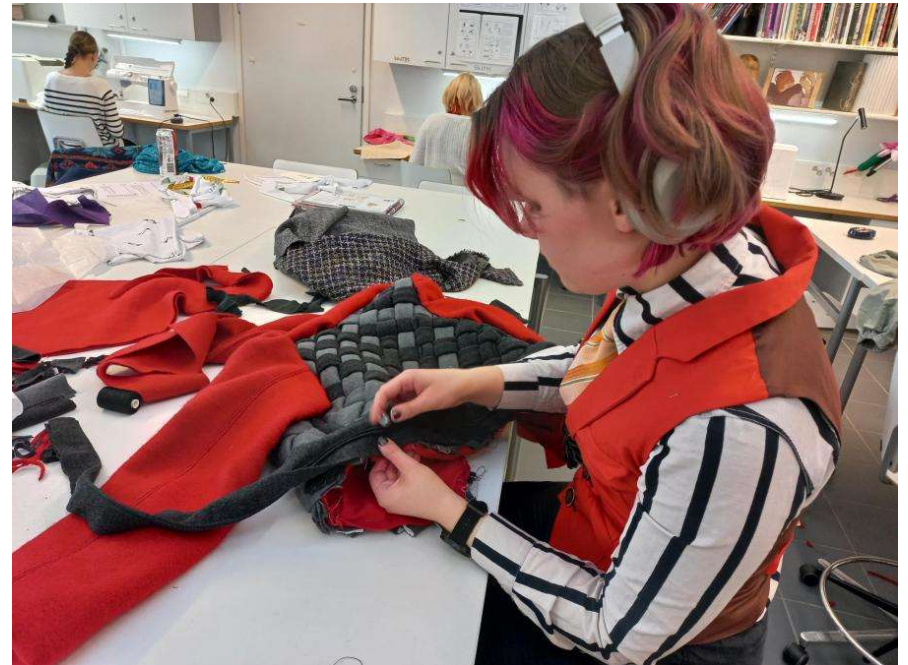
- Helmi Tack
- Lilia Takala
- Sonja Lehtinen
- Kristiina Tergujeff
- Kati Immeli-Vänskä

Helsinki

Esimerkki 5. Lukion käsityötä lukion omassa käsityön oppimis- ja työympäristössä (luku 3.6)

- Oma opetussuunnitelma käsityölle.
- Tilasuunnittelussa kannattaa huomioida opiskelijoiden itsenäisen työskentelyn mahdollisuus
- Onko mahdollista toteuttaa esim. Vapaan sivistystyön tai TPO:n kanssa yhteiskäyttötiloina?
- Mikä kannustaisi koulutuksenjärjestäjiä kehittämään lukion omia käsityön oppimisympäristöjä?

Esimerkki 6. Kansalaisopisto ja vapaa sivistystyö (luku 3.6)

- Opinnot voivat keskittyä jo opitun taidon syventämiseen tai aivan uuden työmenetelmän ja käsityötaidon opetteluun.
- Vapaan sivistystyön oppilaitoksella ollut mahdollisuus tarjota opintopisteytettyjä kursseja, joille tehdään oma erillinen opetussuunnitelmansa tavoitteineen ja arviointikriteereineen.
- Kaupungin lukioiden opiskelijat voivat opiskella myös Helsingin työväenopistossa, Stadin ammattiopistossa ja korkeakouluissa.
- Helsingin työväenopisto tarjoaa Helsingin kaupungin toisen asteen oppilaitoksissa opiskeleville mahdollisuuden suorittaa valikoituja työväenopiston kursseja. Kurssit ovat maksuttomia.

Puutyöverstas 14.1. Jätkä

Veistä verstaassa, tuunaa teknisiä
Kaupunkilaisten iltakäyttöön varustettua
käsityövälineitä sekä koneita, kuten
Osallistujan tulee osata käyttää
auttaa tarvittaessa: antaa vinkkejä

Aika: ke 14.1. klo 17-20.15

Paikka: Jätkäsaaren peruskoulu

Lisätietoja: <https://ilmonet.fi/#!>
tiedotteen ohjeet)

Lukiolainen: Kurssi voi sisältyä opintopisteytettyyn
työstään tuotetta/teostaan teknisen
Marjo Maliselta Wilman kautta.

Esimerkki 7. Mahdollinen yhteistyö yliopiston kanssa (luku 3.6)

- Laissa määritellyn mukaan osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.). Lukio-opiskelija saa esimerkiksi mahdollisuuden suorittaa käsityön opintoja samalla yliopistokoulutukseen perehtyen.
- Yliopiston tarjoamaa opintokokonaisuutta voidaan myös muokata siten, että lukiolaiselle muodostuu mahdollisuus osallistua opintokokonaisuuden opiskeluun.
- Yliopisto voi tarjota muokatun opintokokonaisuuden ja opettajana/opettajina toimii yliopisto-opiskelija, joka saa työsuorituksensa esimerkiksi osana suoritettavaa opetusharjoittelua.

Sisältö:

- Käsityötiede tieteenalana.
- Käsityö oppiaineena.
- Käsityöpedagogiikan perusteita.
- Käsityötaidon opettaminen ja oppiminen.

Tavoitteet:

Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- osaa analysoida käsityötaidon oppimisprosessia ja soveltaa osaamistaan taidon opettamisessa.
- tunnistaa erilaisia käsityön konteksteja yhteiskunnassa ja kulttuurissa sekä opetettavana aineena.

Opintojakso kehittää seuraavia geneerisiä taitoja: kriittinen ajattelu, oman asiantuntijuuden tunnistaminen

Kohderyhmä: käsityön ja käsityötieteen perusteista, käsityön oppimisesta ja opettamisesta kiinnostuneita erityisesti lukiolaisista.

Suorittamis- ja toteuttamistapa:

Luentotalenne 6 t, verkkotehtävät ja itsenäinen työskentely 48 t

Esimerkki 7. Mahdollinen yhteistyö yliopiston kanssa (luku 3.6)

- Yliopisto ja lukio/lukioverkosto voivat suunnitella yhteisen opintokokonaisuuden, joka voi sisältää esimerkiksi etäopiskelua, mutta luonnollisesti myös käsityön oppimis- ja työympäristössä tapahtuvaa tekemistä ja oppimista.
- Yliopisto ja lukio voivat suunnitella ja toteuttaa yhteistyössä toisen oppiaineen (esimerkiksi maantieto) valinnaisen opintokokonaisuuden "Lähiavaruus". Opintokokonaisuuden aikana lukio-opiskelijat rakentavat yliopiston opiskelijoiden kanssa sääsatelliitteja. Opintokokonaisuus käsityöllisesti toteutettuna *voidaan hyödyntää myös osana käsityön lukiodiplomia edeltäviä opintoja*.
- Opinnot ovat 2. asteen opiskelijoille maksuttomia (yliopistot, avoin yliopisto, kesäyliopisto)

Käsityön tukimateriaalin

osa2

5. Käsityön opetuksen suunnittelu
ja toteutus lukiossa

6. Lukion käsityön opintojakson
järjestäminen

7. Muualla suoritettujen opintojen
tunnistaminen ja tunnustaminen
lukiodiplomia edeltäviksi
opinnoiksi

8. Käsityön
lukiodiplomiopintojakson
järjestämisen tueksi

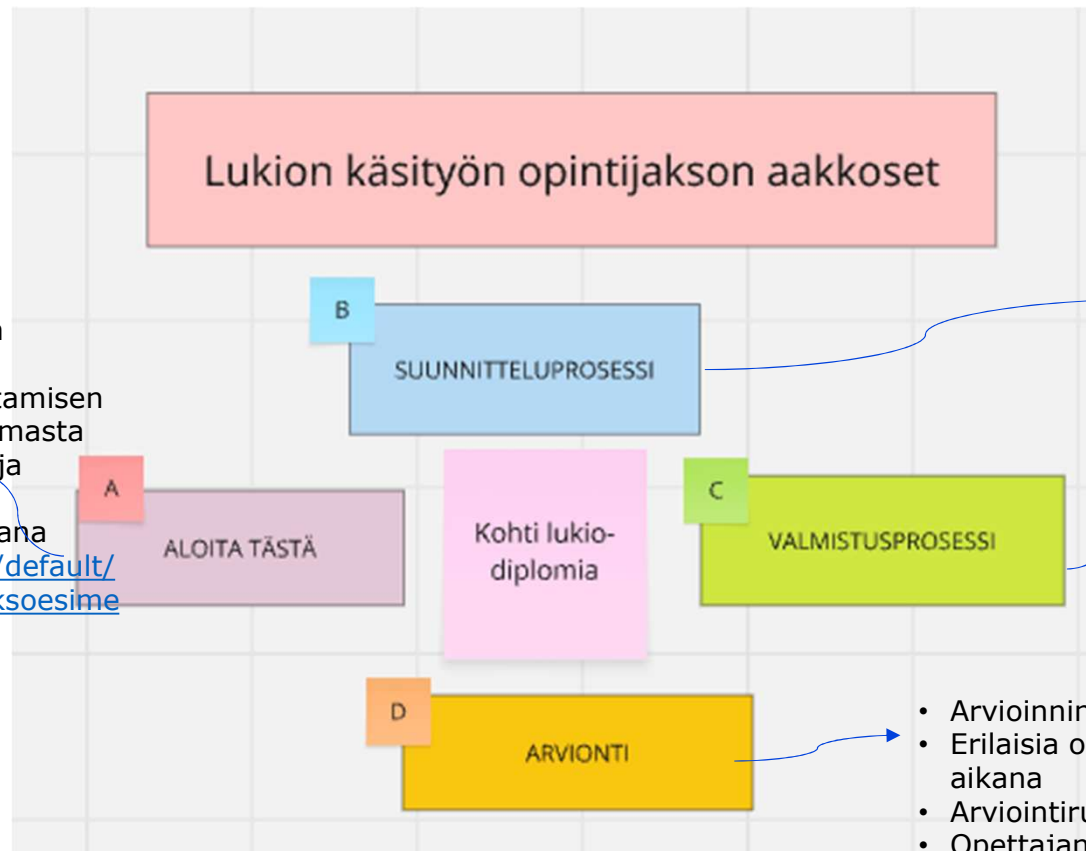
5. Käsityön opetuksen suunnittelu ja toteutus lukiossa

- Miten paikallisesta opetussuunnitelmasta edetään kohti opintojaksoja ja varsinaista opetustyötä?
- Mitkä asiat vaikuttavat käsityön opintojaksojen sijoitteluun opintojaksotarjottimella lukuvuosittain?
- Miten saadaan opiskelijoita valitsemaan käsityön opintoja?
- Miten käsityössä voidaan ottaa erilaiset oppijat huomioon?

6. Käsityön opintojakson järjestäminen

- Opintojakson suunnittelun lähtökohtia
- Erilaisia opetuksen toteuttamisen muotoja käsityön näkökulmasta
- Käsityön oppimisprosessi ja opintojakson suunnittelu
- Opintojaksoesimerkki kuvana (<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Opintojaksoesimerkki.pdf>)

- Tavoitteiden asettaminen -> tavoitteiden apukysymykset käsityöprosessiin (<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Smart%20apukysymykset.pdf>)
- Kappaleesta löytyy apua suunnitteluprosessin ohjaamiseen
- Opettajan roolia avattu suunnitteluprosessissa
- Linkkivinkkejä hakusanoilla
- Suunnitelmista toteutukseen
- Turvallisuus
- Opettajan rooli valmistusprosessissa
- Arvioinnin TOP3 ja vinkkejä arviointiin
- Erilaisia osallistavia arviointitapoja opintojakson aikana
- Arviointirubriikki
- Opettajan rooli arvioinnissa

Tavoitteet ja arviointi

- Tavoitteena ohjata suunnittelutyötä ja auttaa reflektoinnissa.
- Opettajan rooli suunnitteluprosessin aikana:
 - Ajattelun ja pohdonnan tukeminen
 - Ohjaavat kysymykset
 - Opiskelijan tavoitteiden asettamisen tukeminen (esim. SMART-malli).
 - Huomioimaan arviointikriteerit työskentelyssä

Arviointi

- Arvioinnin TOP3 ja vinkkejä arviointiin
- Arviointitapoja opintojakson aikana:
 - itsearviointi ja reflektointi
 - Vertaispalute
 - Arviointikeskustelu
- Tavoitteista arviointikriteereiksi
- Arviointirubriikki
- Opettajan rooli arvioinnissa

Arviointi TOP 3

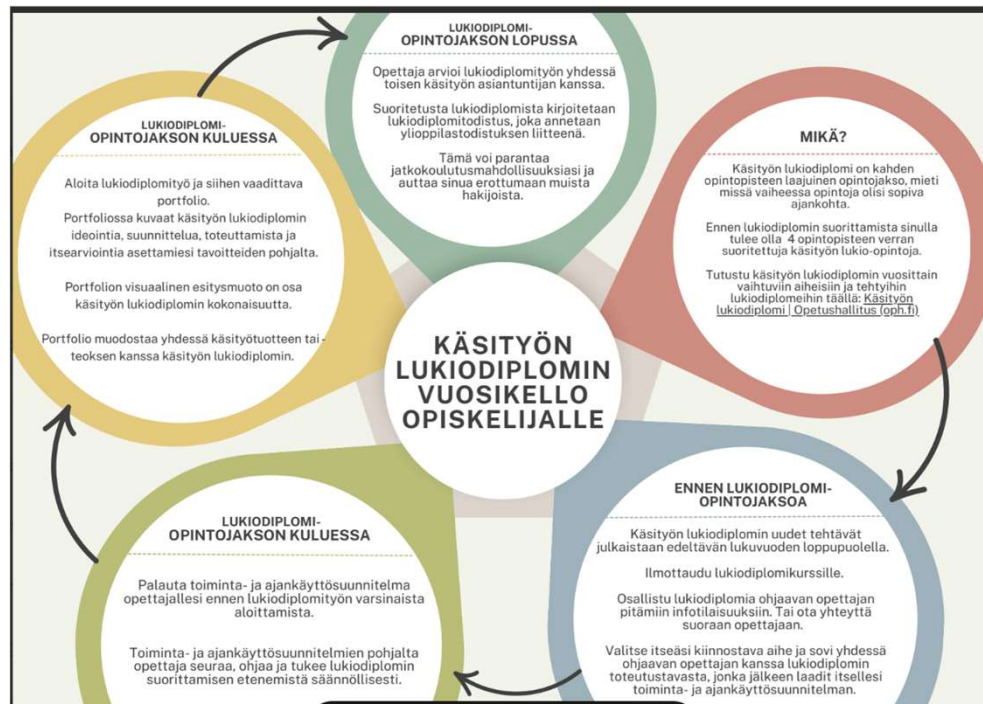
- **Arviointi perustuu opetussuunnitelmaan (OPS2019)** → arvioinnin tulee liittyä suoraan opintojakson tavoitteisiin.
- **Arviointi on osa oppimista, ei vain lopputulos** → opiskelijaa ohjataan, kannustetaan ja autetaan kehittymään.
- **Arviointi on läpinäkyvää** → opiskelijan tulee tietää etukäteen, mitä arvioidaan ja millä kriteereillä.

7. Muualla suoritettujen opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen lukiodiplomia edeltäviksi opinnoiksi

- Liitteenä esimerkkikaavake (<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/johdanto-lukiodiplomiaineiden-tukimateriaaleihin/kasityo-ops-tukimateriaali/7>) muualla suoritettujen opintojen hyväksymiseen diplomia edeltäviksi opinnoiksi
- Kuka tunnistaa ja tunnustaa muualla suoritettut opinnot diplomin pohjaopinnoiksi?

8. Käsityön lukiodiplomi-opintojakson järjestämisen tueksi

- Muistilistoja opettajalle, opiskelijalle, rehtorille, toiselle arvioitsijalle...
- Apua portfolion ohjaamiseen ja laatimiseen

MUISTILISTA OPETTAJALLE KÄSITYÖN LUKIODIPLOMIOPINTOJAKSON JÄRJESTÄMISEEN

Ennen lukiodiplomiopintojaksoa

- Perehdy huolellisesti voimassa oleviin käsityön lukiodiplomiohjeisiin, vaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Tutustu myös vuosittain keväällä vaihtuviin lukiodiplomiaiheisiin.
- Järjestä opiskelijoille esim. keväällä erillinen tilaisuus, jossa kerrotaan lukiodiplomin suoritusmahdollisuudesta, vaatimuksista, ajankäytöstä, hyödyistä ja suoritusajankohdasta. Rohkaise opiskelijoita kysymään ja keskustelemaan lukiodiplomista.
- Pyydä rehtoria sijoittamaan mahdollinen lukiodiplomiopintojakso opintojaksotarjottimelle.
- Tarkista opiskelijoiden lukiodiplomia edeltävät opinnot. Onko opiskelijalla suoritettuna neljä opintopistettä käsityön opintojaksoja.

Lukiodiplomiopintojakson alussa

- Opiskelijat valitsevat opintojaksotarjottimelta lukiodiplomiopintojakson. Lukiodiplomiopintoihin voi osallistua yksi tai useampi opiskelija. Jos opiskelijoita on useampia, voidaan muodostaa erillinen lukiodiplomiopintojakso.
- Käy opiskelijoiden kanssa läpi lukiodiplomin suorittamisen ohjeet ja lukuvuosittain vaihtuvat tehtävät, tähän kannattaa varata 2-3 tuntia.
- Opiskelija päättää yhdessä opettajan kanssa lukiodiplomin toteutustavasta, jonka jälkeen opiskelija laatii itselleen toiminta- ja ajankäyttösuunnitelman. Toimintasuunnitelma koostuu lukiodiplomin aiheen, lähtökohtien, tavoitteiden ja ajankäytön kuvauksesta. Opiskelija liittää toimintasuunnitelman portfolioonsa.

Lukiodiplomiopintojakson kuluessa

- Toiminta- ja ajankäyttösuunnitelmien pohjalta opettaja seuraa, ohjaa ja tukee lukiodiplomin suorittamisen etenemistä säännöllisesti yhdessä opiskelijan kanssa sovittuina aikoina.
- Ulkopuolisen arvioitsijan kanssa on hyvä sopia ajoissa aika arviointikokoukselle.
- Jos lukiodiplomityönäyttely on mahdollista toteuttaa, tiedota ja varaa paikka mahdolliselle näyttelylle.

Lukiodiplomiopintojakson lopussa

- Varmista, että opiskelija laatii diplomityön lisäksi portfolion, jonka visuaalinen esitysmuoto on osa käsityön lukiodiplomin kokonaisuutta.
- Varmista, että opiskelija palauttaa lukiodiplomityönsä yhdessä portfolion kanssa määräaikaan mennessä.
- Arvioi lukiodiplomityön yhdessä toisen käsityön asiantuntijan kanssa. Arvioitsija saa korvauksen tekemästään arviointityöstä.
- Suoritusta lukiodiplomista kirjoitetaan lukiodiplomitodistus, joka annetaan lukion päättötodistuksen liitteenä. Lukiodiplomissa käytetään opetushallituksen tuottamaa yhteistä todistuslomaketta, joka on saatavilla Ludos-palvelusta ([tps://virkailija.opintopolku.fi](https://virkailija.opintopolku.fi))

Todistus

LUKIODIPLOMITODISTUS

Käsityön lukiodiplomi

Koulutuksen järjestäjän nimi

Oppilaitoksen nimi

OPISKELIJA

Opiskelijan nimi

Opiskelijan henkilötunnus

ARVOSANA

10 (erinomainen)

Merkintämalli

LUKIODIPLOMIAINEESSA SUORITETTujen
OPINTOPISTEIDEN MÄÄRÄ

8 (kahdeksan)

Merkintämalli. Lukiodiplomiaiineessa suoritettujen
opintojaksojen opintopistemäärä mukaan lukien
lukiodiplomiopintojakso.

Paikkakunta, todistuksen päivämäärä
(sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä)

Rehtorin allekirjoitus

Nimen selvennys

LEIMA
Paikka oppilaitoksen
leimamerkinäälle

Arvosana-asteikko 4–10
Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja
10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4.
Todistuksenanto-oikeus perustuu opetus- ja kulttuuriministeriön Pvm myöntämään
lukioskoulutuksen järjestämislupa. Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos

lukio@oph.fi

